

- Yüzey Anlam
- Derin Anlam

ETKİNLİK 1: Yüzey Anlam

Ana fikir veya yardımcı fikir sorularında metnin bir bölümünde açıkça verilen anlama yüzey anlam denir.

Aşağıdaki metinlerden çıkarılabilecek yüzey anlamları işaretleyiniz.

1.

Ayakkabı tarihinin başlangıcını belirleyen belli bir çift ayakkabı yoktur. Çünkü farklı iklimler için çok farklı ayakkabılar mevcuttur ve ayakkabılar için kullanılan farklı malzemeler farklı bölgelerde yer almıştır. Kuzey bölgelerinde ayakkabılar kalın deriden yapılır ve kürk ve samanla güçlendirilirdi. Güney bölgelerinde ise daha çok palmye yapraklarından veya papirüs lifinden yapılmış sandaletler vardı. İklim'e göre insanlar ayaklarını dış etkilerden korumak için ayakkabılara ihtiyaç duyuyorlardı.

Ayakkabılar sağlam olduğu düşünülen malzemelerden yapılmıştır.

İlk ayakkabıların şekillenmesinde iklim önemli rol oynamıştır.

2.

Sanal dünyanın etkilerini en aza indirebilmek için bilgisayar oyunlarında olduğu gibi akıllı telefonların ve internetin kullanımına da bir kota getirmeniz gerekmektedir. Bu sınırlamayı getirmek için de önce kendinize bir sınır koymalısınız yani siz günün her saati elinizde telefonunuzla dolaşırken, sürekli olarak internette gezabiliyorsanız çocuğunuzun bu tür kısıtlamalara gönüllü olarak uymasını beklemeyin. Eğer çocuğunuza ulaşmak, onun için iyi olanı kendisine benimsetmek istiyorsanız davranışlarınız ile kendisine örnek olmalısınız.

Kullanılan İnternet süresi yaşlara göre belirlenmelidir.

Sağlıklı İnternet kullanımında anne babalar çocuklara model olmalıdır.

3.

Nezle kış aylarında en sık karşılaşılan hastalıktır. Bu hastalık virüsü bizi solunum yoluyla bulur. Alışkanlık hâline getireceğimiz bazı davranışlar bizi bu hastalıktan koruyabilir. Örneğin iyi beslenmek bu virüse karşı savaşmamız için bize gerekli vitamini ve enerjiyi sağlar. Uykumuz da aldığımızda aynı şekilde bu hastalıktan korunmuş oluruz. Çünkü uykusuzluğun sebep olduğu yorgunluk bedenimizin bu virüse karşı kendisini gerektiği gibi savunmasını engeller.

Nezleden korunmada beslenme ve uyku düzenine dikkat etmek çok önemlidir.

Düzenli uyku çocukların zihinsel gelişimine önemli katkı sağlar.

4.

Kedilerin, atların bazıları iki renkliken bazıları tek renklidir. Bu iki renklilik aslında piebaldizm adlı bir hastalıktan kaynaklanır. Bu bozukluğa sahip hayvanların derilerinde leke şeklinde izler vardır ve bu izler ömrünün boyunca da öyle kalır. Bu bozukluk insanlarda da görülebilir. Bazı kişilerin saçlarında beyaz bir perçem olur ya da kişinin kaş ve kirpikleri vücudundaki diğer tüylerden farklı olur. Bu da piebaldizmin insanlardaki görünümüne şeklidir.

Piebaldizm hem hayvanlarda hem canlılarda görülen bir rahatsızlıktır.

Benzer beslenme türüne sahip canlılarda aynı rahatsızlıklar oluşabilir.

ETKİNLİK 2: Derin Anlam

Metnin bir bölümünden değil de bütününden çıkarılabilen anlama derin anlam denir.

Aşağıdaki metinlerden çıkarılabilecek derin anlamları işaretleyiniz.

1.

Bir deniz akvaryumunda vahşi bir barracuda balığı birden uskumrulara saldırmaya çalışır ama aradaki cam bölme buna engel olur. Burnunu defalarca cama çarptıktan sonra denemekten vazgeçer. Bir süre sonra aradaki bölme kaldırılır. Ama barracuda yalnızca bölmenin önceden durduğu yere kadar yüzer ve durur. Bölmenin hâlâ orada olduğunu zanneder. Daha önceki denemelerinde sonuç alamayan barracuda artık bunu başaramayacağını düşündüğü için denemeyi bırakır.

Bazı başarısızlıklar bizi tekrar denemekten alıkoyar.

Çevremizin görüşleri başarıya ulaşmamızda etkilidir.

2.

Soğuk, dondurucu bir kış sonrası, kirpilerin pek çoğu hayatını kaybetmiş. Çünkü onlar, diğer hayvanlar gibi birbirlerine sokulup, ısınamıyormuş. Çözüm aramaya başlamışlar. Ama ilk gece birbirlerine çok yaklaştıklarından dolayı aralarında yaralananlar çıkmış. Bir sonraki gece biraz uzak durmuşlar, bu sefer de donmalar meydana gelmiş. Ne var ki, her gece kâh uzaklaşa kâh yakınlaşa, deneye yanıla, soğuk havadan korunacak kadar yakın birbirlerini incitmeyecek kadar da uzak olan mesafeyi bulmayı öğrenmişler. İnsanların hayatında uygulaması gereken yöntem de tam olarak budur.

Nitelikli kişiler ile kurulan sosyal ilişkiler insana pek çok fayda sağlar.

Sosyal ilişkilerde uygun mesafeyi ayarlamak zamanla öğrenilir.

3.

10 yıl kadar önce Avustralya'da peribülbülü kuşlarıyla ilgili ilginç bir keşif yapıldı. Bu türün dişileri, yuvadaki yumurtalarına şarkı söylüyordu. Yavrular yumurtadan çıkıp yemek isterken annelerinkine benzer bir melodi kullanıyordu. Bu melodi, annenin şarkısının bir bölümünden oluşuyordu. Şarkıların kalıtsal olarak mı aktarıldığını yoksa yumurtadayken mi öğrenildiğini ayırt etmek isteyen araştırmacılar yeni yumurtaları farklı yuvalara yerleştirdi, bu yüzden de annelerinden bu şarkıyı duymadılar. Yeni yavrular yumurtadan çıktıklarında duymamalarına rağmen annelerinin söylediği melodiyi söylüyorlardı.

Peribülbülü kuşları birçok davranışı annelerini izleyerek öğrenir.

Peribülbülü kuşları annelerini duymasalar da anneleri gibi öter.

4.

Dünyaca ünlü yazar Dostoyevski diğer Rus yazarlara benzemeyen kendine has bir türde eserlerini kaleme almıştı. Bu yüzden de 82 yıllık hayatının son iki yılına gelinceye kadar romanlarından gelen çok az bir parayla sefalet içinde yaşadı. Dostoyevski ile aynı dönemde yaşayıp göklere çıkarılan yazarlar bugün sıradan eserler olarak kaldı. Ama Dostoyevski o günden bu yana nice yazarın, düşünürün, filozofun başvurduğu bir kaynak oldu. Çünkü alışılmışı tekrarlamadı, kendi yolunu çizdi.

Edebiyat dünyasında fark yaratan eserler kalıcı olur.

Büyük yazarlar kimsenin görmediği ayrıntıları görür.